

Yıllardan beri büyüyerek devam eden “Fındık Sorunu” yine gündemde. Rekor düzeyde olduğu bütün kesimlerce kabul edilen 2008 ürünü pazarlara inerken bölgede sorunun daha da büyüyeceğine yönelik endişeli bir bekleyiş var. Zira, her kampanya dönemi başlangıcında sorunlara çözüm getirmek için yapılan toplantılarda asıl amaç kalıcı çözümler üretmek olmakla beraber, ürün pazara inmeye başlayınca politikacılar devreye girmekte ve geçen 40 yılda olduğu gibi “oy” amaçlı fiyatlar belirlendikten sonra toplantılar sona ermektedir. Ta ki, gelecek kampanya döneminin başlangıcına kadar...Kuşkusuz fındığın sorunları “Ekonomik sorunlar” olup, çözüme de ancak ekonomi bilimi ile uyumlu uygulamalarla ulaşılabilir. Ne yazık ki, soruna bu açıdan yaklaşanlar 40 yıllık alışkanlıktan vazgeçilemeyeceğini her yıl görerek ümitlerini yitirmektedirler...

Oysa soruna, ekonomi biliminin kuralları çerçevesinde çözüm aransa sektördeki karamsarlık sona erdirilebilecektir.

Bu bakımdan, fındıkta uygulanacak fiyat politikalarının;

- Ülkemiz ve rakip ülkeler üretim ve tüketim trendlerinin seyri,
- Üreticileri desteklemek için verilen yüksek fiyatların hangi sonuçları doğurduğu,
- Üreticileri desteklemenin ayrı bir konu, yüksek fiyat ödemenin ayrı bir konu olduğu,
- Devlet tarafından verilen fiyatların, verimin yüksek olduğu bölgelerde düşük maliyetle elde edilen düşük kaliteli fındık üretimini teşvik ettiği, bilinci ile konular ele alınsa çözüme ulaşmak çok daha kolay olacaktır.

Fındık, Doğu Karadeniz’de, denizle yüksek tepeler arasındaki dar bir alanda üretilmektedir. Buradaki doğal ekolojik yapı aynı zamanda dünyanın en kaliteli fındığının yetiştirilmesinin de nedenidir. Hal böyle iken, yanlış politikalar yüzünden fındık üretimi zamanla her türlü yaş meyve, sebze, pirinç, ayçiçeği vb. gibi ürünlerin yetiştirildiği geniş ve verimli topraklara taşmıştır.

Doğal ekolojik bölgesine oranla birkaç kat yüksek verimle, dolayısıyla birkaç kat düşük maliyetle ve düşük kalitede elde edilen fındığın yarattığı haksız rekabet, Devlet Destekleme Alımları ile asıl korunması amaçlanan fındığın ekolojik bölgesindeki üreticilerin fakirleşmesine yol açmıştır. Şimdi de GAP Bölgesi’nde de fındık üretileceği haberleri gelmektedir...

Ülkemizin 805 bin ton olan 2008 rekoltesine (resmi tahmin) 310 bin ton rakip ülke rekoltelelerini ve 300 bin ton (büyük bölümü 825 bin ton olarak gerçekleşen 2006 rekoltesinden devir) TMO stoklarını eklediğimizde 2008/2009 ihracat sezonuna 1 milyon 415 bin ton kabuklu fındıkla girilecek. Dünya tüketimi ise, kabuklu fındık olarak 800 bin ton civarındadır. Kaldı ki, ülkemizin açtığı yüksek fiyat şemsiyesi, rakip ülkelerin üretiminin de hızla artmasına neden olmuştur.

Diğer taraftan bir gerçek de şudur: En fazla fındık ihraç ettiğimiz Almanya, ülkemiz dışındaki ülkelere ithal ettiği fındığa gümrük vergisi uygulamadığı için, daha ucuz fiyatla satın aldığı rakip ülke stokları tükendikten sonra Türk fındığını talep etmektedir. Bu durumda bir sonraki ihracat sezonuna devredecek olan yaklaşık 615 bin ton/kabuklu fındığın ülkemiz elinde kalması da kaçınılmazdır... Bu trend devam ettiği sürece, arz fazlasının devlet tarafından satın alınarak Hazine’ye zarar kaydedilmesinden başka seçenek yoktur... 2008 ürünü için bu zararın 3 milyar YTL civarında olacağı da, altı çizilecek, önemli bir gerçektir.

Sonuçta, TBMM’de onaylanarak kanunlaşan Beş Yıllık Kalkınma Planları’ndaki hükümleri umursamayarak “Bize plan değil pilav gerek” düşüncesi ile hareket etmenin faturasını, yakın bir geçmişe kadar ihraç etmekte olduğumuz ürünleri, milyarlarca dolar karşılığında ithal ederek ödemekteyiz!.. Başka bir deyişle, 40 yıldır sürdürülen hatalı politikalarla geline bu noktada, ürettiğimiz fındığı satamazken, üretebildiğimiz ürünleri de dışarıdan satın almak zorunda kaldık... Bu yüzdendir ki, ülkemiz insanı, içinde bulunduğumuz yılda, peşinden gittiği politikacılar dahil, pilav yapacak pirinci bulmakta zorlandı...

Ahmet TUNAVELİOĞLU

İktisatçı Yazar

Cumhuriyet 13.08.2008